

Roma Ta Kafa Wahayin — Na Biyu

Gane Roma ta Zamani da Wahayin Annabci a Kwanaki na Karshe

Jeff Pippenger

2024-07-05

Kuma a waɗannan lokuta mutane da yawa za su tashi gāba da sarkin kudu; kuma masu fashi daga cikin mutanenka za su daukaka kansu domin su tabbatar da wahayi; amma za su fādi. Daniyel 11:14.

Gano daidai ikon kwanaki na ƙarshe da aka wakilta a matsayin Roma ta Zamani, sabili da haka ikon da “ya tabbatar da wahayin,” abu ne mai matuƙar muhimmanci kuma na ceto. Yana wakiltar wani ɓangare na aikin gwaji na ƙarshe na dubu ɗari da arba’in da huɗu. Kalmar “wahayi” a cikin ayar ita ce wannan kalmar Ibrananci ɗaya da Sulemanu ya zaɓa sa’ad da ya bayyana dalilin da ya sa mutanen Allah suke hallaka.

Inda babu wahayi, jama’a sukan lalace; amma mai kiyaye doka, mai albarka ne. Karin Magana 29:18.

Dukan annabawa suna magana kai tsaye game da kwanaki na ƙarshe fiye da kowane lokaci na tarihin tsarki, kuma gargaɗin Sulemanu game da buƙatar mallakar “wahayi” al’amari ne na rai ko mutuwa. Gaskiya a kowane lokaci tana rarrabewa, tana kuma haifar da rukuni biyu na masu sujada. A cikin ayar akwai rukuni da yake hallaka, da kuma rukuni da ke farin ciki wajen kiyaye shari’a. Amma ya kamata a lura cewa, shawarar Sulemanu an sa ta ne a cikin mahallin gardama game da “gaskiya.” Haka kuma tana cikin mahallin misalin budurwai goma, domin misalin budurwai goma shi ne babban kwatanci na kwarewar mutanen Allah a kwanaki na ƙarshe.

Wawa yakan furta dukan abin da yake zuciyarsa: amma mai hikima yakan riƙe shi sai daga baya. In mai mulki ya saurari ƙarairayi, dukan bayinsa mugaye ne. Matalauci da mayaudari sukan haɗu tare: Ubangiji ne yake haskaka idanun su duka. Sarkin da yake yi wa matalauta shari’a da aminci, kursiyinsa za a tabbatar da shi har abada. Sanda da tsautawa sukan ba da hikima: amma yaron da aka bar shi ga kansa yakan jawo wa mahaifiyarsa kunya. Sa’ad da mugaye suka yawaita, laifi yakan ƙaru: amma masu adalci za su ga faɗuwarsu. Ka hore ɗanka, zai kuwa ba ka hutu; i, zai ba da murna ga ranka. Inda babu wahayi, mutane sukan lalace: amma mai kiyaye shari’a, mai albarka ne shi. Karin Magana 29:11–18.

Ba nufina ba ne in zargi waɗanda wataƙila suke riƙe da fahimta dabam game da Romawa ta Zamani fiye da tawa ba. Nufina shi ne in nuna cewa Sulemanu yana magana ne ga rukuni biyu na masu sujada, waɗanda ya bayyana a matsayin “mai hikima” da kuma “wawa.” Haka kuma an bayyana “wawan” a matsayin “mugaye.” Budurwai masu hikima da marasa hikima na misalin kuma an bayyana su a cikin layin annabci na Daniyel sura ta goma sha biyu a matsayin masu hikima da mugaye.

Da yawa za a tsarkake su, a kuma mai da su farare, a kuma gwada su; amma mugaye za su aikata mugunta: kuma babu ɗaya daga cikin mugaye da zai fahimta; amma masu hikima za su

fahimta. Daniyel 12:10.

Sulemanu da Daniyel sun yi daidai da juna, gama dukan shaidar annabci tana daidaituwa a kwanaki na ƙarshe. Masu hikima suna fahimtar “ƙaruwar sani.”

Masu hikima kuma za su haskaka kamar hasken sararin sama; kuma waɗanda suka mai da mutane da yawa zuwa ga adalci za su haskaka kamar taurari har abada abadin. Amma kai, ya Daniyel, ka rufe kalmomin, ka kuma hatimce littafin, har zuwa lokacin ƙarshe: mutane da yawa za su yi ta kai komo, kuma ilimi zai ƙaru. Daniyel 12:3, 4.

Aya ta goma tana bayyana mata kai uku na gwaji da ake bi wajen tace budurwai, waɗanda aka kira su kasance cikin mutum dubu ɗari da arba'in da huɗu. A cikin duka al'amuran biyu, tsarin tacewa da gwaji yana dogara ne a kan ko budurwan sun fahimci ƙaruwa ta sani (wahayin) da aka buɗe hatiminsa a lokacin ƙarshe a shekara ta 1989.

“Lokacin ƙarshe” a cikin kwanakin ƙarshe shi ne shekarar 1989, sa'ad da aka buɗe ayoyi arba'in zuwa arba'in da biyar na Daniyel goma sha ɗaya. A lokacin ne aka tabbatar da cewa batun ayoyin shi ne tashi da faɗuwar ƙarshe na sarkin arewa. A lokacin ne kuma aka tabbatar da cewa sarkin arewa a cikin ayoyin shi ne ikon papanci na kwanakin ƙarshe. Wahayin Allah bai taɓa amfani da furucin “Modern Rome” ba. Ni ne na ƙirƙiri wannan furuci, domin ya wakilci ikon papanci na kwanakin ƙarshe, gama a annabce-annabce “modern” yana wakiltar kwanakin ƙarshe. Ellen White ma ba ta taɓa amfani da furucin “Modern Rome” ba.

Akwai ra'ayoyi marasa daidaito game da wanda sarkin arewa yake wakilta a ayoyi shida na ƙarshe na Daniyel goma sha ɗaya, amma akwai fahimta ɗaya kacal da ta dace. Fahimtar cewa sarkin arewa a waɗannan ayoyi ikon papanci ne, an samo ta ne daga shaidu masu yawa na annabci. Aya ta arba'in ta fara da bayyana papanci yana karɓar mummunan rauni a shekara ta 1798, sa'an nan ayoyi na arba'in da ɗaya zuwa arba'in da uku suna bayyana yanayin al'amuran da suke da ruwa da tsaki wajen warkewar wannan mummunan rauni. Aya ta arba'in da huɗu tana bayyana saƙon da yake bata wa papanci rai ƙwarai, kuma yana kaiwa zuwa aya ta arba'in da biyar inda ikon papanci ya zo ga ƙarshensa na ƙarshe kuma cikakke. Wahayin da aka warware hatiminsa a shekara ta 1989, shi ne wahayin tashin ƙarshe da faɗuwar ikon papanci a kwanaki na ƙarshe. Wannan wahayi shi ne ƙaruwa cikin sani da yake haifarwa kuma yake bayyana rukuni biyu na masu sujada, bisa ga karɓarsu ko ƙin karɓarsu na sanin da yake a cikin waɗannan ayoyi.

Bisa ga wannan babin ɗaya da aka buɗe ƙaruwa ta sani a cikinsa a shekara ta 1989, “'yan fashi na mutanenka,” waɗanda “suke ɗaukaka kansu” kuma a ƙarshe “suke faɗuwa,” su ne alamar da ta kafa “wahayi.” A cikin tantancewa ta ƙarshe, tambayar gwaji ta farko ita ce, wa ake wakilta a matsayin “'yan fashi na mutanenka,” gama su ne alamar annabci da ta kafa “wahayi.” Shin 'yan fashin ikon papacy ne ko kuwa Amurka ce?

Littattafan Daniyel da Ru'ya ta Yohanna littafi ɗaya ne, suna wakiltar shaidu biyu na layi guda na annabci. Daniyel shi ne mafari, Ru'ya ta Yohanna kuma ita ce ƙarshe, kuma tare suna wakiltar shaidu biyu ga gaskiyar da aka buɗe a lokacin ƙarshe a 1989.

Daniyel ya bayyana tsarin tsarkakewar da aka haifar sa'ad da Zakin kabilar Yahuza ya buɗe hatimin ayoyi arba'in zuwa arba'in da biyar a shekara ta 1989. A wancan lokaci ne aka fara wani tsarin gwaji domin tantancewa da bayyanawa su waye za su kasance “firistoci” waɗanda suka ƙunshi mutanen alkawari waɗanda su ne dubu ɗari da arba'in da huɗu a kwanaki na ƙarshe. Yusha'u kuma ya ƙara da cewa waɗanda suka ƙi karuwar sani na kwanaki na ƙarshe ba za su zama ɗaya daga cikin firistocin da suka ƙunshi dubu ɗari da arba'in da huɗu ba.

An hallaka mutanena saboda rashin sani; domin kai ka ƙi sani, ni ma zan ƙi ka, har ba za ka ƙara zama firistina ba; tun da ka manta da dokar Allahnka, ni ma zan manta da 'ya'yanka. Hosea 4:6.

Littafin Ru'ya ta Yohanna ya bayyana cewa ilimin da aka buɗe hatiminsa kuma wani rukuni ya ƙi, shi ne ke tabbatar da ƙin amincewa da su a daidai kafin rufewar lokacin jarabawa.

Sai ya ce mini, “Kada ka hatimce maganganun annabcin wannan littafi, gama lokaci ya yi kusa. Wanda yake marar adalci, bari ya ci gaba da zama marar adalci har yanzu; wanda kuma yake ƙazami, bari ya ci gaba da zama ƙazami har yanzu; wanda yake adali, bari ya ci gaba da zama adali har yanzu; wanda kuma yake mai tsarki, bari ya ci gaba da zama mai tsarki har yanzu.” Ru'ya ta Yohanna 22:10, 11.

Tarihin Milleriyawa yana bayyana tarihin mutum dubu ɗari da arba'in da huɗu, kuma tare, Milleriyawa da mutum dubu ɗari da arba'in da huɗu suna wakiltar farkon da ƙarshen saƙo da aikin mala'iku uku na Ru'ya ta Yohanna sura ta goma sha huɗu. Waɗannan tarihoƙi masu kama da juna suna bayyana al'amuran da suke da alaƙa da ƙarshen lokacin jarabawa. An yi wa aikin waɗannan tarihoƙi biyu kwatanci ta wurin Iliya da Yahaya Mai Baftisma.

“Cikin rawar jiki, William Miller ya fara bayyana wa jama'a asiran mulkin Allah, yana bi da masu sauraronsa ta cikin annabce-annabce har zuwa zuwan Almasihu na biyu. Da kowane ƙoƙari da ya yi, ya ƙara samun ƙarfi. Kamar yadda Yohanna Mai Baftisma ya yi shelar zuwan Yesu na farko kuma ya shirya hanya domin zuwansa, haka kuma William Miller da waɗanda suka haɗa kai da shi suka yi shelar zuwan Dan Allah na biyu.” Early Writings, 229, 230.

Sakon Millerite ya bayyana “abubuwan da suka faru” masu alaƙa da ƙarshen lokacin gwaji, kamar yadda Iliya da kuma Yohanna Maibaftisma suka wakilta.

“Ya zama wajibi a farkar da mutane game da hatsarinsu; a kuma tashe su domin su shirya don manyan abubuwa masu girma da tsanani da suke da alaƙa da ƙarshen lokacin alheri.” The Great Controversy, 310.

A cikin shekara ta 1989, tare da rugujewar Tarayyar Soviet, aka buɗe ɓangaren littafin Daniyel da ya shafi kwanaki na ƙarshe, kuma aka fara wani tsarin gwaji. An gina gwajin ne a kan iyawa ko rashin iyawar mutanen Allah su fahimta ko su ƙi karuwar ilimi da aka wakilta a cikin ayoyi shida na ƙarshe na Daniyel sura ta goma sha ɗaya; ayoyin da suke kaiwa ga aya ta farko ta sura ta goma sha biyu, wadda take bayyana “rufe lokacin alheri.” Sa'an nan aka buɗe saƙon “abubuwan da suke da alaƙa da rufe lokacin alheri,” kuma aikin waɗanda suke ‘yan takara su zama “firistoci” na dubu ɗari da arba'in da huɗu ya fara. Aikinsu shi ne su “fahimta” kuma su yi shelar saƙon da aka wakilta

a cikin wannan nassin. Sakon da aikin dubu dari da arba'in da huɗu kuwa, shi ne gabatar da sakon da aka buɗe domin tayar da mutane “su shirya domin manyan abubuwan da suke da alaƙa da rufe lokacin alheri.”

“A yau, cikin ruhu da ikon Iliya da na Yohanna Mai Baftisma, manzannin da Allah ya naɗa suna jawo hankalin wata duniya da aka ƙaddara wa shari'a zuwa ga muhimman abubuwa masu tsanani da za su faru ba da daɗewa ba dangane da sa'o'in ƙarshe na lokacin alheri da bayyanar Almasihu Yesu a matsayin Sarkin sarakuna da Ubangijin ubangiji. Ba da daɗewa ba za a yi wa kowane mutum shari'a bisa ga ayyukan da aka yi a cikin jiki. Sa'ar shari'ar Allah ta zo, kuma a kan mambovin cocinsa a duniya ne yake kwance nauyin alhakin mai tsanani na ba da gargadi ga waɗanda suke tsaye, kamar dai, a bakin ƙasan halaka ta har abada. Ga kowane ɗan adam a faɗin duniya, wanda zai saurara, dole ne a bayyana a fili ƙa'idodin da ke a kan mizani a cikin babban rikicin da ake fafatawa, ƙa'idodi waɗanda makomar dukan 'yan Adam take rataye a kansu.” Annabawa da Sarakuna, 715, 716.

Tarihin Yahaya Mai Baftisma da Almasihu, haka kuma tarihin mabiya Miller, yana bayyana saƙo da aikin mutum dari da dubu arba'in da huɗu. Dukansu Yahaya da Almasihu sun fahimci sakonsu a matsayin wakiltar rufe lokacin jarabawa.

Amma sa'ad da ya ga da yawa daga cikin Farisiyawa da Sadukiyawa suna zuwa baftismarsa, sai ya ce musu, Ya ku zuriyar macizai masu dafi, wa ya gargade ku ku guje wa fushin da ke zuwa? Matta 3:7.

Almasihu ya wakilci halakar Urushalima, waccan halaka ɗaya da Yohanna ya yi wa Yahudawan masu gardama gargadi cewa tana zuwa. Yesu ya yi amfani da wannan halaka a matsayin alamar “fushi” da yake farawa sa'ad da Shi, a matsayin Mika'ilu, ya tashi tsaye a cikin Daniyel sura ta goma sha biyu, aya ta ɗaya.

“Kristi ya ga a cikin Urushalima wata alama ta duniya da ta taurare cikin rashin bangaskiya da tawaye, tana kuma gaggautawa zuwa gamuwa da hukuncin ramuwa na Allah. Bala'o'in jinsin mutum da ya faɗi, suna nauyaya a kan ransa, suka tilasta daga leɓunansa wannan kuka mai tsananin ɗaci ƙwarai. Ya ga tarihin zunubi a zane cikin wahalar mutane, hawaye, da jini; zuciyarsa ta motsu da tausayi marar iyaka ga masu shan azaba da masu wahala na duniya; ya yi marmarin saukaƙa wa dukansu. Amma ko hannunsa ma ba zai iya mayar da guguwar baƙin cikin ɗan adam baya ba; kaɗan ne za su nemi Tushensu kaɗai na taimako. Ya yarda ya zubar da ransa har zuwa mutuwa, domin ya kawo ceto cikin isa gare su; amma kaɗan ne za su zo gare shi domin su sami rai.”

“Darajar sama tana cikin hawaye! Dan Allah marar iyaka yana cikin damuwa ta ruhu, ya sunkuya ƙarƙashin azaba mai tsanani! Wannan yanayi ya cika dukan sama da mamaki. Wannan yanayi yana bayyana mana muguntar zunubi mai wuce misali; yana nuna irin wahalar aikin da yake da shi, har ma ga Iko Marar Iyaka, ceton masu laifi daga sakamakon keta dokar Allah. Yesu, yana duban zuwa ga tsara ta ƙarshe, ya ga duniya ta shiga cikin ruɗi mai kama da wanda ya jawo hallakar Urushalima. Babban zunubin Yahudawa shi ne ƙin Kristi da suka yi; babban zunubin duniyar Kirista kuwa zai zama ƙin dokar Allah da za su yi, ita ce tushen mulkinsa cikin sama da ƙasa. Za a rena ƙa'idodin Jehobah, a mai da su ba kome ba. Miliyoyi

cikin bautar zunubi, bayi ga Shaidan, waɗanda aka kaddara su sha wahala ta mutuwa ta biyu, za su ki sauraren kalmomin gaskiya a ranar ziyarcinsu. Mummunar makanta! Baƙin ruɗu mai ban mamaki!” The Great Controversy, 22.

Sakon gargadin da Yahaya Mai Baftisma ya yi shela da shi, haka kuma da Almasihu, shi ne wannan sakon gargadi ɗaya; kamar yadda sakon gargadin na Millerites ma shi ne wannan saƙo ɗaya da ke bayyana abubuwan da suke da alaƙa da rufe kofar jinkai, wanda dubu ɗari da arba'in da huɗu za su yi shela. Shaidu uku ne; Yahaya Mai Baftisma, Almasihu, da Millerites, suna ba da shaida cewa aikin da sakon dubu ɗari da arba'in da huɗu tsari ne na gwaji na rai ko mutuwa, wanda ake cika shi ta wurin ƙaruwa ta ilimi da aka warware hatiminsa a 1989. Sakon da aka warware hatiminsa a wancan lokaci shi ne wahayin kwanaki na ƙarshe wanda dole ne masu hikima su fahimta, idan za su kasance “firistoci” waɗanda suka ƙunshi dubu ɗari da arba'in da huɗu. Idan waɗannan 'yan takarar ba su fahimci wannan wahayin ba, ana bayyana su a matsayin mugaye, ko kuwa wawaye, kuma suna hallaka. Su da 'ya'yansu ana ki su, daidai da yadda suka ki wahayin da yake ƙaruwa ta ilimi.

Maganar Allah ta bayyana cewa Roma ita ce iko wanda yake ɗaukaka kansa, yana ƙwace wa mutanen Allah, sa'an nan kuma ya faɗi ya kafa wahayin. Tambayar ko Roma ta Zamani ikon Paparoma ne ko kuwa Amurka ita ce jarrabawar da take bayyana ko waɗannan masu neman matsayin budurwai masu hikima ne ko budurwai marasa hikima. Wannan jarrabawa jarrabawa ce ta annabci wadda aka samo daga littafin Daniyel, wadda daga baya kuma aka tabbatar da ita aka kuma kammala ta cikin littafin Ru'ya ta Yohanna. Batun Roma ta Zamani ba kawai zaɓi ba ne tsakanin ikon Paparoma ko Amurka, a'a, shi ne jarrabawa ta ƙarshe ga dubu ɗari da arba'in da huɗu. Jarrabawa ce ta annabci, kuma idan aka fahimce ta daidai, tana ƙunshe da kowane wakilci na aikin gwaji na ƙarshe wanda aka gabatar a cikin tsarkakakkiyar shaidar annabcin Allah.

Tsarin gwaji na zamanin Yohanna Mai Baftisma da na Almasihu an samo shi ne daga littafin Daniyel, kamar yadda kuma tsarin gwaji a zamanin Milleriyawa ya samo asali daga can. A matsayin gwajin annabci, hanyar da ake tabbatar da gaskiya da ita tana da muhimmanci ƙwarai ga waɗanda ake gwadawa su yi amfani da ita daidai, kamar yadda riƙe sahihin ra'ayi game da wanene Roma ta Zamani yake da muhimmanci. Ko dai a yi la'akari da sahihin tantance Roma ta Zamani, ko kuma da amfani da sahihiyar hanya, duka waɗannan abubuwa biyu na gwajin suna kunshe ne a cikin littafin Daniyel. A Daniyel sura ta ɗaya, Daniyel ya bi ta cikin tsarin gwaji mai mataƙai uku, wanda ya fara da abinci, sa'an nan kuma da gwajin gani, sannan ya biyo da gwajin da Nebukadnezzar ya gudanar, wanda alama ce ta Littafi Mai Tsarki ga Sarkin Arewa, ikon fafaroma na kwanaki na ƙarshe.

Game da waɗannan samari huɗu kuwa, Allah ya ba su sani da fasaha cikin kowane irin ilimi da hikima; Daniyel kuma yana da fahimta cikin dukan wahayi da mafarkai. To, a ƙarshen kwanakin da sarki ya ce a kawo su, sai shugaban bābāni ya kawo su a gaban Nebukadnezzar. Sarki kuwa ya yi magana da su; kuma a cikinsu duka ba a sami wani kamar Daniyel, Hananiya, Misha'el, da Azariya ba; saboda haka suka tsaya a gaban sarki. Kuma cikin dukan al'amuran hikima da fahimta da sarki ya tambaye su a kansu, ya same su sun ninka dukan masu sihiri da masu taurari da suke cikin dukan mulkinsa sau goma. Daniyel 1:17–20.

“A karshe kwanaki,” wanda a annabce yake nufin kwanakin karshe lokacin da ake gwada mutane dubu dari da arba'in da huɗu, an tarar da Daniyel da abokan nan uku nagari “sun fi dukan masu sihiri da masu taurari da suke cikin dukan mulkinsa sau goma,” kuma Daniyel yana da “fahimta cikin dukan wahayi da mafarkai.” Daniyel yana wakiltar mutane dubu dari da arba'in da huɗu, waɗanda a kwanakin karshe suke fahimtar karuwar sani da ta zo sa'ad da Almasihu, a matsayin Zakin kabilar Yahuza, ya warware hatimin “wancan bangare na littafin Daniyel da ya shafi kwanakin karshe,” a 1989.

Daniyel bai kawai fi wasu fahimta game da mafarkai da wahayi ba, a'a, yana da “fahimta cikin dukan wahayi da mafarkai.” Yana wakiltar waɗanda suke amfani da tsarin layi bisa layi, gama wannan tsari yana tattara “dukan wahayi da mafarkai” wuri guda cikin saƙo guda mai daidaituwa. Saƙon da yake haɗa dukan mafarkai da wahayi cikin layin annabci guda yana bayyana “abubuwan da suke da alaƙa da rufe lokacin jinkai.” Wannan saƙo an kafa shi ne a kan alamar annabci wadda ita ce Roma ta Zamani, ikon nan da yake daukaka kansa, yana kwace wa mutanen Allah, kuma yana faɗuwa.

Ana iya kafa wannan iko ne kaɗai ta wajen amfani da hanyar aiki madaidaiciya. Mafi yawan waɗanda suke da'awar nazarin Littafi Mai Tsarki suna kin hanyar layi bisa layi, kuma wasu da suke da'awar amfani da ita suna kuskuren aiwatar da ka'idojin da suka kunshi hanyar layi bisa layi. Waɗannan ka'idoji Milleriyawa ne suka fara sanya su cikin bayanan jama'a, kuma an riga an gargadi mutanen Allah na kwanaki na karshe cewa waɗanda a zahiri manzannin mala'ika na uku ne za su rika amfani da ka'idojin William Miller na fassarar annabci.

“Waɗanda suke himmatuwa cikin shelar saƙon mala'ika na uku suna binciken Nassosi bisa ga irin tsarin da Uba Miller ya bi.” Review and Herald, Nuwamba 25, 1884.

William Miller ya wakilci farkon mala'iku uku na Ru'ya ta Yohanna sura ta goma sha huɗu, kuma an misalta shi da Yahaya Mai Baftisma, wanda shi ne farkon saƙon da Kristi ya zama karshensa. Sister White ta daidaita kai tsaye tsarin gwajin Yahaya Mai Baftisma zuwa ga Kristi da tsarin gwajin mala'iku ukun. Yahaya ne ya fara saƙon, kuma sai dab da gicciye ne kawai, sa'ad da Kristi ya kai almajiransa zuwa Kaisariya Filibi, Yesu ya fara bayani dalla-dalla game da saƙon da Yahaya ya fara. Gaskiya ta farko (farkon) da Yahaya ya bayyana sa'ad da ya ga Kristi ita ce bayyana Kristi a matsayin Dan Ragon Allah, wanda yake dauke zunuban duniya.

An yi waɗannan abubuwa a Betabara can ketaren Urdun, inda Yohanna yake yin baftisma. Kashegari kuwa Yohanna ya ga Yesu yana zuwa wurinsa, sai ya ce, Ga Dan Ragon Allah, mai dauke zunubin duniya. Wannan ne shi wanda na faɗa a kansa cewa, A bayana wani mutum yana zuwa wanda ya fi ni daraja: gama ya kasance kafin ni. Yohanna 1:28–30.

Sa'an nan ne lokacin gwaji na shekaru uku da rabi ya fara, wanda ya kare a gicciye. Bayan an kashe Yohanna kafin gicciye kaɗan, sai Yesu ya fara bayyana waccan magana ta fari ta Yohanna.

Da Yesu ya isa yankunan Kaisariya Filibbi, sai ya tambayi almajiransa, yana cewa, “Wane ne mutane suke cewa ni Dan Mutum ne?” Sai suka ce, “Waɗansu suna cewa kai ne Yohanna Mai Baftisma; waɗansu kuwa, Iliya; waɗansu kuma, Irmiya, ko kuwa ɗaya daga cikin annabawa.” Ya ce musu, “Amma ku fa, wane ne kuke cewa ni ne?” Sai Siman Bitrus ya amsa ya ce, “Kai

ne Almasihu, Dan Allah mai rai.” Sai Yesu ya amsa ya ce masa, “Mai albarka ne kai, Siman Barjona: gama ba nama da jini ne suka bayyana maka wannan ba, sai dai Ubana wanda yake cikin sama. Ni kuma ina gaya maka, kai ne Bitrus, kuma a kan wannan dutse zan gina ikkilisiyata; kofofin jahannama kuma ba za su yi nasara a kanta ba. Zan ba ka maballan mulkin sama: kuma duk abin da ka dāure a duniya za a dāure shi cikin sama; kuma duk abin da ka kwance a duniya za a kwance shi cikin sama.” Sa’an nan ya yi wa almajiransa umarni kada su gaya wa kowa cewa shi ne Yesu Almasihu. Daga wannan lokaci Yesu ya fara nuna wa almajiransa yadda dole ne ya tafi Urushalima, ya sha wahala abubuwa da yawa daga dattawa da manyan firistoci da marubuta, a kashe shi, kuma a tashe shi a rana ta uku. Mattiyu 16:13–21.

Kaisariya Filibbi shi ne sunan Panium a zamanin Almasihu, kuma an gano Panium a cikin ayar da take biye da aya ta goma sha huɗu ta Daniyel goma sha dāya, inda aka gabatar da farayin mutanenka, waɗanda suke dāukaka kansu, amma sukan faɗi. Saƙon Yohanna Mai Baftisma, hurarre kuma cikakke, shi ne saƙon a farkon da ya wakilci saƙon Millerite, wanda aka kafa bisa ka’idodin Miller. Saƙon Almasihu a ƙarshe, wanda aka gina a kan saƙon Yohanna kuma aka faɗaɗa shi, ya kuma kasance alama ta saƙon a ƙarshen mala’iku ukun, wato, wanda yake bisa ka’idodin Miller da cikakkun bayanan da ake ƙara wa saƙon Miller sa’ad da tsarin layi bisa layi ya isa ga ƙarshe.

Isa ga samun kuskuren fahimta game da alamar da ta kafa wahayi tare da alamar Roma ta Zamani yana da daidaito da waɗanda a cikin tarihin Almasihu suka ƙi saƙon gicciye. An sanar da mu cewa Yahudawan da suka ƙi saƙon Yahaya Mai Baftisma ba za su iya amfana da koyarwar Yesu ba, kuma tarihin waɗannan Yahudawan da suka yi wannan abin ƙwarai yana wakiltar waɗanda suka ƙi saƙon mala’ika na fari. Millerites sun gano “‘yan fashin mutanenka,” waɗanda daga baya na bayyana da kalmomin, “Roma ta Zamani,” a matsayin ikon Paparoma.

Za mu ci gaba da waɗannan nazarce-nazarce a makala ta gaba.